

LLYWODRAETH LEOL

Gweithredoedd polisi allweddol mae UNSAIN am eu gweld gan llywodraeth Cymru yn y dyfodol

Yn ogystal â blaenoriaethau maniffesto cyffredinol UNSAIN Cymru, hoffai ein haelodau mewn llywodraeth leol i lywodraeth nesaf Cymru weithredu yn y meysydd a ganlyn.

Cyflog teg ar gyfer gweithlu llywodraeth leol

● Cydnabyddiaeth ychwanegol ar gyfer Covid i holl weithwyr gwasanaeth cyhoeddus y rheng flaen

Dylai holl weithwyr llywodraeth leol y rheng flaen (staff cymorth ysgolion; gweithwyr lloches; swyddogion iechyd yr amgylchedd; staff pryd ar glud; a.y.b.) sydd wedi bod yn darparu ein gwasanaethau cymunedol hanfodol yn ystod y pandemig hwn elwa o daliad ychwanegol ar gyfer Covid o £750 gan Lywodraeth Cymru.

● Lwfans gweithio gartref i'r holl weithwyr y bu gofyn iddynt weithio gartref

Dylai'r holl weithwyr llywodraeth leol hynny sydd wedi gorfod troi eu cartrefi yn swyddfeydd er mwyn rheoli ein systemau tracio ac olrhain; i reoli a chydlynu'r taliadau Covid i weithwyr gofal cymdeithasol a busnesau; a chadw ein holl wasanaethau cyhoeddus yn rhedeg yn esmwyth, elwa o lwfans gweithio gartref sylfaenol sy'n sicrhau nad oes unrhyw un ar ei golled.

● Cynnydd sylweddol yng nghyflog blynyddol holl weithwyr llywodraeth leol

Dylai llywodraeth y DU wrthdroi eu polisi o rewi cyflogau a darparu'r arian angenrheidiol i gyllido codiad cyflog sylweddol i weithlu'r cyngor, gan sicrhau nad yw'r isafswm cyflog yn ddim llai na'r Cyflog Byw Go lawn, i gydnabod y gwasanaethau a ddarparwyd a'r aberth a wnaed yn ystod y pandemig hwn.

Rhaglen enfawr ar gyfer adeiladu tai cyngor a chymdeithasol yng Nghymru

Dylai Llywodraeth Cymru oruchwylio rhaglen ar gyfer adeiladu tai cyngor a chymdeithasol ar raddfa eang, a hynny ar fyrder, er mwyn sicrhau bod pawb yng Nghymru yn gallu byw mewn cartref o ansawdd da gan ddarparu urddas a diogelwch i'r gymuned gyfan.

Mae cartrefi o safon yn cael effaith gadarnhaol sylweddol ar iechyd; mae cartref cynnes, sych a diogel yn gysylltiedig â gwell iechyd corfforol a meddyliol.

Mae pobl sydd â phroblemau tai mewn mwy o berygl o ddioddef problemau iechyd meddwl. Mae tai o ansawdd gwael yn effeithio ar allu plant i ddysgu yn yr ysgol ac astudio gartref. Mae gormod o bobl yn byw yn yr un cartref yn gysylltiedig ag oedi datblygiad gwybyddol, ac mae digartrefedd yn gohirio datblygiad sgiliau cyfathrebu.

Gosod gwasanaethau llywodraeth leol wrth wraidd cynllun adfer ar sail cydraddoldeb ar gyfer Cymru

Mae tystiolaeth bod darparu gwasanaethau llywodraeth leol o ansawdd da fel gofal cymdeithasol; gwasanaethau hamdden; canolfannau a gwasanaethau ieuencid; llyfrgelloedd cyhoeddus a.y.b. yn cynyddu cydraddoldeb o ran cyfleoedd mewn

Parhad drosodd

cymunedau, a byddai'n sicrhau nad oedd unrhyw un yn cael ei adael ar ôl mewn cynllun adfer ôl-Covid.

Diwedd ar ddarparu gwasanaethau cyhoeddus gan gwmnïau preifat

Dylid darparu holl wasanaethau llywodraeth leol gan weithlu a gyflogir yn uniongyrchol gan y cyngor er mwyn sicrhau:

- Bod gwasanaethau cyhoeddus yn atebol i'r etholwyr
- Nad yw gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu darparu er mwyn creu elw i gwmnïau preifat
- Bod gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu darparu gan weithwyr sydd wedi'u hyfforddi'n dda, sydd â chymhelliant da ac sy'n cael eu talu'n deg.